

עין משפט‏‏
גד מצוה

כג:

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

מסורת הש"ס

א) ברכות ז: שמחות פ"י, ב)במס' שמחות א"י כדכחא אכל בצרכי ית. איתא ר"ש בן גמליאלן, ג) אינו אלא למנין דאבילות ולא נהגא אבילות כ"ל, ד) ויבדך אלהים את יום השביעי כ"ה במי"ר וחי פ"קן, ט) פ"ה ה"ה, י) רש"א, יא) שמחות פ"י, יב) משמע דפלגי בשבת כ"ל.

גליון הש"ס

גב' וחי"ב בק"ש ובתפלה ובתפילין ובכל מצות. בצרכות בצרייתא זו איתא וחי"ב בכל מצות האמורות בתורה ובמ"ד שס חי"ב בק"ש ומפלה ובכל מצות האמורות בתורה.

מוסף רש"י

מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר. דנהא לטוג לרס (ברכות י"א). מנרך ואינו מיסב. מנרך המטוים במשינות על גזו השמאלית ובמטה (שס). ואין מברך. ואינו גריך לבקר ברכת המוציא (שס). ואין מזמן. אינו גריך לבקר ברכת המזון (שס). ואין מברכין עליו. אין גריך שיברס לו אתרים בצרכת הלחם (שס יח.). ואין מזמנין עליו. אין מנטרף עט שלשה לזמון (שס). תשמיש המטה איכא בינייהו. לר"ש חי"ב אכל צעוה בשבת (שס).

י"ש אבילות בשבת. דדברים שזננעא מיירי כדפירש בקונט' ובסמך נמי לימא כתנאי מייתי פלוגתא דרשב"ג ורבנן דהוי דברים שזננעא והכי משמע קלת צירוש'י' דלעיל אמתניתין דהשבת עולה פליגי רבי יוחנן וריב"ל אס אסור בשבת בתשמיש המטה משמע דפליגי כעין פלוגתא דהכא ואליצא דרבי יוחנן יש שאומרים שס מותר ואותו חולק על הש"ס שלנו דל"ר יוחנן צפ"ק דכתובות (דף ד. וס) אע"פ שאמרו אין אבילות בשבת אבל דברים שזננעא נוהג וקלת קשה לי תימה בשמעתין צביי אשכחיה לרב יוסף דפריס סודרא ארישיה אמר ליה

יש אבילות בשבת והני אמרי אין אבילות בשבת מאן דאמר יש אבילות בשבת דקתני עולה מאן דאמר אין אבילות בשבת דקתני אינה מפסקת אי סלקא דעתך יש אבילות בשבת השתא אבילות נהגא אפסוקי מיבעיא ואלא הא קתני עולה איידי דקבעי למיתנא סיפא אינן עולים תנא רישא עולה ולמאן דאמר יש אבילות בשבת הא קתני אינה מפסקת משום דקבעי למיתנא סיפא מפסיקין תנא רישא אינה מפסקת לימא כתנאי א ‏⁶ מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר אין לו בית אחר אוכל בבית חברו אין לו בית חברו עושה לו מחיצה עשרה טפחים אין לו דבר לעשות מחיצה מחויר פניו ואוכל ואינו מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין ואין מברך ואין מזמן ואין מברכין עליו ואין מזמנין עליו ופטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה ובשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ומברך ומזמן ומברכין ומזמנין עליו ‏⁷ והייב בקריאת שמע ובתפלה ובתפילין ובכל מצות האמורות בתורה ‏⁸ רבן גמליאל אומר מתוך שנתחייב באלו נתחייב בכלן ואמר ר' יוחנן ב תשמיש המטה איכא בינייהו מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש אבילות בשבת ומר סבר אין אבילות בשבת ממאי דלמא עד כאן לא קאמר תנא אלא משום דמתו מוטל לפניו אבל האין מתו מוטל לפניו לא וע"כ לא קאמר ר"ג התם דאכתי לא חל אבילות עליה אבל הכא דחל אבילות עליה הכי נמי בעא

כדפרישית תנא רישא נמי עולה באתו לשון עלמנו דתנא צי"ט תנא בשבת דלא להפליג בצלשן המשנה ומיהו עולה דשבת א ‏² אינו למנין דלאבילות לא סלקא אלא אי נהגא אבילות בגויה וא"כ לפי פירוש זה ואלא הא דקתני עולה ומשני לעולם לא נהגא ואידי דתנא כו' וא"כ המשנה אין שטת הש"ס לומר איידי דתנא הא תנא נמי הא אלא צמיתתא דאמת אלא דלא זריכי אצל דברים נראים שקר אין לו לשנות ועוד יש להקשות לפי מה שמפרש אי הכי ליתני שבת אינו עולה והוי דומיא דסיפא יותר עד כאן לשון הר"א ובתו' הרב מקשה דמשמע אפילו למאן דאמר דלא נהגא עולה למנין שבעה וא"כ ברגל נמי אע"ג דלא נהגא יחא עולה ולעיל אמר' לענין שבעה לא קמבעיא ליה דלא נהגא מצות שבעה ברגל ומתוך אע"ג דשבת עולה רגל אינו עולה הואיל ואין אבילות כלל משום דכתיב בהן שמחה שבת מיהא לא כתיב שמחה אפילו אינה נוהגת עולה צירושלמי מפרש טעמא דשבת דאין אבילות נוהג צו משום דכתיב (משי א) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף ענב עמה ושבת כתיב ביה ברכה א ‏⁷ : **וְאֵינָן אוכל בשר ואינו שותה יין**. נראה דכי היכי דשרי צפרק בתרא דתענית (דף ג.) גבי ערב תשעה באב צר כל זמן שאינו כשלמים ויין מגתו הכי נמי שרי באונן מיהו אין רגילין לנהוג בהן היתר לא בשכאן ולא בתשעה באב תימה משמע דאונן חמור מאכל דלא מנינו אצל שיהא צו איסור בצבר וביין ולענין קדשים אשכחן דאכל אוכל בקדשים ואונן אסור ובשאר דברים החמירו באבילות בכפיית המטה ועילת הסנדל ועטיפת הראש וטובא איכא ובאונן שרי וי"ל דדברים שהן משום אכל מותר גבי אונן ובאבילות אסורין אצל דברים שאינם אסורין משום אבילות אלא משום שיש לו להיות טרוד בקצורת מתו ולא ימשך אחר דברים אחרים כגון אכילת בשר ושחיית יין אסירי באונן דוקא ותשמיש המטה דמשמע במקורן דאסור באונן בהא נמי שמא ימשך או שמא שמחה יתירתא וחופפה כך מלאתי ובתגלחת ובתקבוסת לא ידעינן אי שרי באונן ואין ללמוד איסור לגלח מדתני' במס' שמחות א ‏⁸ היה מגלח ואמרו לו מת אחד מקרוביו הרי זה יגמור משמע הא לא התחיל אסור דלמא בשמועה איירי ולאחר שנקבר ובסס ריב"א כתבתי דתגלחת אסור דנפקא לן מראשכים אל תפרעו (ויקרא א) הא כולי עלמא אסורי ואינהו אוננים הוו ובתשמיש המטה דבעל צעילת בסמון ורשו להטיר באנינות כדאמרינן פ"ק דכתובות (דף ד. וס) ובאבילות אסרו דקאמרינן התם מכניסין את המת לחדר וצועל צעילת מצוה ופורש והא דקאמרינן התם אבילות דהכא קילא ואתי לזלוזלי בה ומקשה מאי קולא אילימא דקתני צועל צעילת מצוה משום דלא חיללא אבילות עליה אינו רואה לומר שאין קולא בדבר אלא הכי קאמר אין קולא באבילות כי אס באנינות ולא אתי לזלוזלי באבילות: **וְאֵין מברכין ע"יו**. פירש בקונטרס בצרכות פרק מי שמתו (דף יח. וס) ברכת המוציא ואין מזמנין ברכת המזון ותימה גבי המוציא מה שיך לומר אין מברכין עליו בשלמא גבי ברכת המזון שיך לירוק אלא גבי המוציא מאי שיך לירוק ויש לפרש דבגמרא קאמרינן דאין מברכין עליו אלא מצוה לחלק דהוו כשניס שאכלו שמוצה ליחלק ואין זה האונן מנטרף עמהן ואין מזמנין עליהן עמהן לומר נצרך שאכלנו משלו ואי לא הוה תני אלא חדא הוה אמינא לענין נצרך שאכלנו משלו דאין מנטרף אצל מנטרף להיות להם דין שלשה לצרך אחד מהן צעצור חברו להכי תני תרתי וריב"א מפרש דאין מברכין ומזמנין חדא לומר נצרך שאכלנו משלו וחדא לצרך צסס כמו שמזכירין שס צעשעה פירש בקונטרס צפרק מי שמתו (ג"ז סט) ואינו מברך אין לריך לצרך ברכת המזון משמע מפירושו דאין אסור לצרך ובשמעתין נמי פירש כענין זה ומיהו מדקאמר צריש פרק מי שמתו התם למאן דאמר א ‏¹ [תוך] ארבע אמות הוא דאסור פירש רבינו יצחק בצרכות דאיכא איסור לצרך וגם בתוספות הרב פירש דאסור לצרך ותימה לרבי יצחק דהשתא נהגו לצרך ולזמן והיה אומר דלא איירי הכא רק כשהוא עוסק בצרכי המת שאין לו להצטטל מן המצוה אצל בשעה שאינו עוסק שרי אי נמי בשעה שאחרים עוסקים והוא אינו עושה כלום ומיהו צירוש'י' אינו משמע כן והכי איתא התם א ‏¹ אינו אוכל כל זורכו ואינו שותה כל זורכו כו' ואינו מברך ואס צירך אין עונין אחריו אמן ואס ברכו אחרים אינו עונה אחריהם אמן ואס משום ציטול מצות עסק במתו מה ציטול יש צעניית אמן מיהו נראה לי משום שמיעת הברכה שלא תהיה אמן יתומה ועוד דאמרינן לקמן הן עומדין ומתפללין והוא יושב ומגדיק עליו את הדין ומשמע שאינו עוסק צו כלל אלא יושב דיומס ונראה דאסור לצרך ושוב מנלתי צירוש'י' דריש פרק מי שמתו תני אס רצה להחמיר על עלמנו אין שומעין לו למה מפני כבודו של מת או משום שאין לו מי שישא משאיו ופריך והא תניא פטור מנטיילת לולב וקא סלקא דעתיה דמיידי ציוס טוב וצו אינו טרוד לישא במשאוי ומשני תפתר בחול פירוש בחולו של מועד ופריך והתניא פטור מתקיעת שופר אית לך למימר בחול ולא ציוס טוב אמר ר' חנינא מכיון שהיו זקוקים להביא לו ארון ותכריכין דמנין תמן מחשיכין על התמוס לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא ארון ותכריכין נמי כמו שהוא נושא משאוי דמי א ‏¹⁰ משמע דפליגי בשבת וציוס טוב דאינו מברך במאי דאמרינן מיהו הא קשיא לן דאמרינן בצפיפא בשבת מברך ומזמן ולריך עיון:

צעא

קנו א מיי פ"ד מהל' אכל הל"ז סמג עשין מד"ס צ טוש"ע י"ד ס' שמא סעיק א טוש"ע א"ח ס' קלט סעיק ה':

קנו ב מיי פ"י שס הלכה א סמג עשין צ טוש"ע י"ד ס' ת סעיק א':

רבינו חננאל

[השתא אבילות] נהיג אפסוקי דלא מיפסקא מיבעיא כו'. לימא כתנאי, מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר כו' עד ובשבת מיסב ואוכל בשר ושותה יין ומברך ומזמן ומברכין עליו ומזמנין עליו, וחי"ב בתפלה ובקריית שמע ובתפילין ובכל מצות האמורות בתורה. רבן גמליאל אומר מתוך שנתחייב באלו כך נתחייב בכלן. אמר ר' יוחנן תשמיש המטה איכא בינייהו. מאי לאו בהא קמיפלגי. תנא קמא סבר יש אבילות בשבת, ורבן גמליאל סבר אין אבילות בשבת [ונאפילו תשמיש המטה שרי. ודחינן ממאי דלמא עד כאן לא קאמר תנא קמא הכי דאסור בתשמיש המטה אלא משום דמתו מוטל לפניו כו'.